

Homilie voor de 4de paaszondag C in O.L.Vrouw Ver-Assebroek (06-05-2022)

Lezingen: Handelingen 13,14.43-52; Apokalyps 7,9.14b-17; Johannes 10,27-30

Broeders en zusters,

Is het jullie ook al overkomen dat je een schijnbaar vreemde persoon ontmoet die je ergens lijkt te herkennen, en je zegt dan: “Ik ken je ergens van”, maar je weet niet meer waar en wanneer. En soms is het wederzijds. Misschien heb je elkaar ooit al eens eerder ontmoet. Misschien gelijkt die persoon alleen maar op iemand je je kent. Of misschien is dat de persoon die je in je onderbewuste al lang had willen ontmoeten. Aan dit voorbeeld kun je zien dat “kennen” zeer verschillende graden van intensiteit kan bevatten.

Toen ik lang geleden aan de universiteit van Leuven Hebreeuws studeerde, zei de professor Hebreeuws op een bepaald ogenblik: je kunt gerust stellen dat de derde betekenis van ongeveer alle werkwoorden in het Hebreeuws seksueel is. Een voorbeeld hiervan lezen we in het boek Genesis 4,1. Daar leest de Willibrordvertaling: “De mens (Adam) had gemeenschap met zijn vrouw Eva; zij werd zwanger en bracht Kaïn ter wereld”. Maar in het Hebreeuws staat er letterlijk: “Adam kende (*yada* ‘) zijn vrouw Eva”. De Naardense Bijbel vertaalt dan ook exacter: “Adam *bekende* zijn vrouw”. Geslachtsgemeenschap hebben is dus ook een vorm van “kennen”, maar wel veel intenser dan een toevallige ontmoeting waarover ik daarnet sprak.

En een vrouw die haar gouden huwelijksjubileum viert, zal misschien op een bepaald moment verzuchten: “Ik ken mijn pappenheimer”. De uitdrukking ‘Ik ken mijn pappenheimers’ is al eeuwenoud. Het betekent zoveel als: ik weet over wie ik heb, ik ken mijn mensen, ik weet wat voor vlees ik in de kuip heb. Uiteraard kennen een man en een vrouw die 50 jaar hebben samengeleefd elkaar vrij goed. Maar kunnen we echt zeggen dat ze alles van elkaar weten, dat ze elkaar volledig kennen? Blijven bepaalde gevoelens, eigenschappen, ervaringen of geheimen van de mens met wie ik samenleef toch soms niet onbekend? We kunnen ons inderdaad afvragen: is er iemand anders die mij helemaal kent, niet alleen van buiten, maar ook van binnen? En is mijn ‘kennis’ van mijn partner, mijn kind, mijn buur of mijn medemensen niet altijd ergens beperkt, gebrekkig, onvolledig? Dat nodigt ons uit tot bescheidenheid en indien nodig tot zelfkritiek, tot correctie van mijn eigen mening over personen en zaken.

Inderdaad, ook over zaken is onze kennis meestal beperkt, en soms zelfs helemaal verkeerd. Denk maar aan de theorieën die verspreid werden over Covid en het anti-Covid vaccin en die mensen met grote stelligheid en zonder enige kritische zin overnemen uit bepaalde media. Of denk maar aan de totaal tegengestelde opvattingen die mensen in het Westen en in Rusland hebben over de situatie en de oorlog in Oekraïne: wat weten ze eigenlijk? Berust hun ‘kennis’ op persoonlijke vertrouwdheid met de situatie of enkel op de media waarover ze beschikken?

Broeders en zusters, Paulus zei het al in zijn bekend loflied op de liefde in zijn brief aan de christenen van Korinte: “Ons kennen is stukwerk” (1 Kor 13,9). Paulus wist al dat ons kennen hier op aarde stukwerk is, onvolledig, of zelfs verkeerd. En in diezelfde context laat Paulus verstaan dat echte kennis samenhangt met liefde. Ik kan een andere mens pas dan min of meer echt kennen als ik hem of haar graag zie. En wie onder ons durft beweren dat hij zijn partner of zijn medemens volmaakt bemint? Daarom is onze kennis van anderen altijd stukwerk hier op aarde. Maar Paulus kijkt ook naar de toekomst wanneer hij in hetzelfde hoofdstuk zegt: “Nu ken ik slechts ten dele, maar dan zal ik ten volle kennen zoals ik zelf gekend ben” (1 Kor 13,12).

Misschien vragen jullie zich af: wat hebben deze bespiegelingen over onze gebrekkige kennis te maken met de lezingen van vandaag? Wel, er is een zinnetje in het evangelie van vandaag dat me is opgevallen. Daarin zegt Jezus tot zijn leerlingen: “Mijn schapen luisteren naar mijn stem en *ik ken ze* en zij volgen Mij. Ik geef hun eeuwig leven” (Joh 10,27). De

evangelist Johannes gebruikt een beeld om de relatie tussen Jezus en zijn leerlingen te beschrijven: die is vergelijkbaar met de relatie tussen een herder en zijn schapen. De stadsmensen onder ons begrijpen de draagkracht van dat beeld wellicht minder goed. Een goede herder 'kent' zijn schapen, wellicht geeft hij ze een naam, hij draagt zorg voor ze, hij behoedt ze voor roofdieren. Wederkerig luisteren de schapen naar zijn stem en ze volgen hem.

Wat mij vooral opvalt in die tekst is dat Jezus ons *kent*. "Jezus kent ons": wat betekent dat, wat houdt dat in? In de evangelies wordt herhaaldelijk gezegd dat Jezus het denken van het hart van de mens kent, of zoals Johannes zegt: "Niemand hoefde Jezus over de mens iets te leren, hij zelf wist immers wat er in de mens stak" (Joh 2,25). Jezus kent de mens van binnen en van buiten, ja hij kent ieder van ons. De intensiteit van Jezus' mensenkennis lijkt op die van God, en die wordt in psalm 139,1-6 prachtig beschreven. Ik citeer: "Heer, U doorgrondt mij en kent mij. U kent mijn zitten en opstaan, al van verre doorziet U mijn gedachten. Van mijn gaan en komen kent U de maat, U bent vertrouwd met al mijn gangen. Geen woord komt over mijn tong of U kent het, Heer, U kent mij volkomen. Van voor tot achter omvat U mij, U hebt uw hand op mij gelegd. Uw kennen is mij wondervreemd, te hoog om erbij te kunnen".

Sommige mensen zijn bang voor Gods alwetendheid, of zijn daar bang voor gemaakt. De senioren onder ons zullen zich nog wel de driehoek met daarin het alziende oog van God herinneren, met daaronder de tekst: "God ziet u, hier vloekt men niet". Bang voor het alziende oog van God. Het opperwezen nog erger dan de satellieten waarmee de staat of andere instanties ons constant bespieden. Gelukkig hebben we dat godsbeeld van ons afgelegd. Ook Jezus' alwetende kennis van de mens is niet bedreigend maar bevrijdend. Tegen de mensen die een vrouw die op overspel betrapt is bij Jezus brengen om te horen of Hij haar de wettelijk bepaalde straf gaat opleggen, zegt Hij: "Laat wie zonder zonde is, de eerste steen op haar werpen". En tegen haar zegt Hij: "Ik veroordeel u niet. Ga heen en zondag voortaan niet meer" (Joh 7-8,1-11). Wat een bevrijding voor die vrouw: Jezus kent haar situatie, maar hij veroordeelt haar niet, hij geeft haar een nieuwe kans. Hij geeft haar "nieuw en eeuwig leven". Ik vind dat een troostende gedachte: ook al besef ik dat sommige mensen mij menen te "kennen" en mij soms negatief beoordelen, toch weet ik dat er één is, Jezus, die mij echt kent, die alles van mij weet, goede en slechte dingen, en die mij toch niet veroordeelt maar mij telkens weer nieuwe levenskansen geeft. Barmhartigheid heet dat, de kennis van goddelijke liefde.

De Zwitserse theoloog Hans Urs von Balthasar heeft ooit een boekje geschreven waarvan de titel luidt: "Kennt uns Jesus – kennen wir ihn?". Vertaald betekent dat: Jezus kent ons, maar kennen wij hem? Dat is een vraag die we ons wel mogen stellen vandaag: kennen wij Jezus, of proberen we het toch? Hoe kunnen wij hem kennen? Bijvoorbeeld door zijn levensverhaal te lezen in de evangelies. Maar doen we dat nog? Bijvoorbeeld door met hem te spreken in het gebed. Maar doen we dat nog? Bijvoorbeeld door hem te ontmoeten in de zondagse eucharistie. Maar doen we dat nog? Ik denk dat we nog kunnen groeien in de echte leven gevende kennis van Jezus.

Broeders en zusters, het is morgen moederdag. Moeders kennen hun kinderen zeer goed omdat ze van hen houden. Maar soms zijn ze toch verrast dat hun kinderen anders denken en handelen dan ze verwachtten. Ook de kennis van moeders hier op aarde is beperkt. We bevinden ons ook in de meimaand, waarop heel wat mensen naar hun hemelse Moeder Maria komen in deze bedevaartkerk. Ze beseffen dat Maria hen door en door kent, net als haar Zoon, en toch vertrouwen ze hun noden en vreugden aan haar toe, omdat ze weten dat Maria hen niet veroordeelt, maar bemoedigt en troost. Wat een troostvolle boodschap vandaag: Jezus kent ons, Maria kent ons. Maar willen wij hen ook echt kennen en doen we daar iets aan? Amen

Adelbert Denaux pr.